

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W.

przeciwko A. spółka z o.o. sp.k. w W.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 września 2018 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 14 maja 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił apelację Skarbu Państwa - Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W. i zasądził od niego na rzecz strony pozwanej A. sp. z o.o. - sp. kom. w W. kwotę 10 800 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu wskazał, że z uwagi na wartość przedmiotu sporu (przekraczającą 1 000 0000 zł) niniejsza sprawa podlegała

rozpoznaniu w pierwszej instancji przez Sąd Okręgowy, a to z kolei zarówno w świetle poprzedniej regulacji art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, jak i obecnej regulacji art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, skutkowało obowiązkowym zastępstwem Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną aż do zakończenia sprawy. W konsekwencji, wykluczonym było samodzielne działanie w procesie podmiotu reprezentującego Skarb Państwa w sprawie, w której zastępstwo procesowe Prokuraturii Generalnej było obowiązkowe. Wprawdzie Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej przekazała sprawę do prowadzenia Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W., ale nastąpiło to 8 lutego 2018 r., czyli już po wniesieniu apelacji. W konsekwencji, apelacja złożona w imieniu Skarbu Państwa przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W., który nie był podmiotem uprawnionym, podlegała w ocenie Sądu drugiej instancji odrzuceniu.

Brak należytej reprezentacji Skarbu Państwa nie został również uzupełniony w określonym terminie, gdyż pomimo doręczenia Prokuraturii Generalnej zarządzenia zobowiązującego do potwierdzenia czynności polegającej na wniesieniu przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W., jako jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, apelacji pod rygorem jej odrzucenia, nie dokonała stosownego potwierdzenia, zawiadamiając jedynie o przekazaniu sprawy do prowadzenia Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W.

W zażaleniu Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o uchylenie powyższego orzeczenia. Zarzucił naruszenie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c., art. 97 § 2 k.p.c. i art. 7 ust. 2 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przez przyjęcie, że: podjęcie czynności procesowych z pominięciem Prokuraturii Generalnej stanowi brak należytej reprezentacji; podmiot, z udziałem którego sąd procedował i wydał wyrok jest podmiotem nieuprawnionym do wniesienia apelacji od tego wyroku; Prokuratoria Generalna posiada wynikające

z ustawy uprawnienie do potwierdzenia czynności podjętych przez pełnomocnika ustanowionego przez kierownika jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa w postępowaniu, w którym zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe; przekazanie wykonywania zastępstwa Skarbu Państwa na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej nie rodzi po stronie Sądu obowiązku zwrócenia się do podmiotu reprezentującego Skarb Państwa z wezwaniem do uzupełnienia ewentualnych braków apelacji; art. 132 § 1 k.p.c. w zw. z art. 109 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 372 k.p.c. przez uznanie, iż wniosek pozwanego o zasądzenie od powoda kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym został skutecznie wniesiony, chociaż pismo pozwanego zawierające taki wniosek nie zostało wysłane bezpośrednio do Prokuratorii Generalnej i dowodu doręczenia lub wysłania pisma pozwany nie załączył, a zatem pismo podlegało zwrotowi *a limine*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Prokuratoria Generalna wykonuje zastępstwo Skarbu Państwa reprezentowanego przez organy i podmioty, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U., poz. 2259). Zastępstwo Skarbu Państwa wykonywane przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe do zakończenia sprawy, m.in. w sprawach (jak niniejsza) rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy (art. 7 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej; poprzednio art. 8 ust. 1 ustawy o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa), przy czym niezapewnienie udziału w sprawie Prokuratorii Generalnej, jako obligatoryjnego zastępcy procesowego Skarbu Państwa nie powoduje nieważności postępowania z przyczyny określonej w art. 379 pkt 2 k.p.c. Może być natomiast oceniane przez pryzmat przesłanki nieważności postępowania przewidzianej w art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 368/10, nie publ.), jednak tego rodzaju sytuacja procesowa jest zależna od okoliczności konkretnej sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., IV CK 244/05, nie publ.).

Prokuratoria Generalna zajmuje w postępowaniu pozycję instytucjonalnego pełnomocnika Skarbu Państwa i w przeciwieństwie do jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie nie jest materialno-prawnym reprezentantem Skarbu Państwa (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2007 r., V CSK 60/07, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 23 i z dnia 2 lutego 2011 r., II CSK 368/10, nie publ.). W niniejszej sprawie mają zastosowanie przepisy ustawy o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż stosownie do art. 122 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, z dniem 1 stycznia 2017 r. zadania Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa przejmują Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej.

Prokuratoria Generalna może, z urzędu lub na wniosek, przekazać wykonywanie zastępstwa podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa, jeżeli ze względu na charakter sprawy zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorie Generalną nie jest konieczne. Stanowisko Prokuratorii Generalnej w przedmiocie przekazania albo odmowy przekazania jest wiążące. Przekazanie wykonywania zastępstwa może nastąpić w każdym stadium postępowania (art. 8 ust. 1 - 3 ustawy o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej).

Dostrzeżenie przez Sąd pierwszej instancji po wniesieniu apelacji, względnie przez Sąd drugiej instancji po przekazaniu akt sprawy z apelacją, iż Skarb Państwa nie jest reprezentowany przez Prokuratorie Generalną, w przypadku, gdy tego rodzaju zastępstwo jest obowiązkowe, zaś dotychczas nie nastąpiło przekazanie przez Prokuratorie Generalną zastępstwa jednostce organizacyjnej Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, powinno skutkować podjęciem działań, odpowiednio na podstawie art. 370 k.p.c. i art. 373 k.p.c., zmierzających do usunięcia braku apelacji wniesionej przez jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa, która z racji obowiązkowego zastępstwa przez Prokuratorie Generalną nie jest umocowana do podejmowania czynności procesowych w sprawie, przez wezwanie Prokuratorii Generalnej do udziału w sprawie jako zastępcy procesowego Skarbu Państwa i zarazem do zajęcia stanowiska w odniesieniu do dotychczas podjętych samodzielnie czynności procesowych przez jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Prokuratoria Generalna reprezentując Skarb

Państwa może wówczas wnieść apelację, względnie złożyć oświadczenie o potwierdzeniu dotychczasowych działanych czynności procesowych przez jednostkę organizacyjną, o której mowa w art. 67 § 2 k.p.c., lub zająć inne stanowisko procesowe. W razie reprezentacji procesowej Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną, jej oświadczenie w przedmiocie potwierdzenia dotychczas działanych czynności przez jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa ma znaczenie dla oceny ważności postępowania. Natomiast przekazanie przez Prokuratorię Generalną z urzędu, jak w niniejszej sprawie, na tym etapie postępowania, zastępstwa Skarbu Państwa Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych w W., zawierało w sobie potwierdzenie wszystkich czynności procesowych działanych przez tą jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa. Jak bowiem wynika z powołanego art. 8 ust. 1 i 3 ustawy o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Prokuratoria Generalna jest uprawniona do przekazania wykonywania zastępstwa podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa w każdym stadium postępowania, jeżeli z uwagi na charakter sprawy zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną nie jest konieczne. Tego rodzaju stanowisko Prokuratorii Generalnej, jeśli wcześniej pomimo obowiązkowego zastępstwa Skarbu Państwa nie występowała w danej sprawie, oznacza sanowanie dotychczas działanych czynności procesowych w sprawie przez jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, bez potrzeby składania dodatkowego oświadczenia przez Prokuratorię Generalną o zatwierdzeniu dotychczas działanych czynności.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego nastąpi w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c.).